

Observatoriul este de două ori în săptămână, Mercurul și Sâmbăta.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în lăintrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul VI.

Orice inserate,

se plătesc pe serie sau linia, cu litere merunte garmondu, la prima publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și peste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulul celui mai ușor prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptul la Redacțiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 95.

— Sibiu, Mercuri 30/12 Decembre. —

1883.

Libertatea presei în Ungaria.

(Fine.)

Gubernamentalii striga foarte mult, că în Ungaria domnesce prea mare libertate de presă. Se distingem strinsu între libertate și desfreu, între teoria și praxa.

Dupa noi ori în ce statu existe lege de presă și cautiune, de libertatea presei nu poate fi nici vorba. Cei de întâi ministrii ai Franciei cari s'au încercat să introducă 7 ani înainte de revoluțiunea cea mare, pe lângă libertatea religiunii și a conștiinței, totuodată și libertatea presei, au fostu bravii și renumiții și Türgot Maiesherbes; dară nici acestia nici toți barbatii de statu adevărați iubitori de libertate n'au întielesu libertatea presei nici cu lege de presă separată de legea penală comună pentru toți locuitorii statului, nici cu cautiune și nici cu censura preventivă, care exista, dacă nu după nume, de siguru înse în realitate peste totu pe unde editorii diariilor înainte de împartire sunt obligați a depune exemplare ex officio la procurori și la prefecti. Adevărată libertate de presă se întielege numai așa, că escesele și delictele comise prin trena se fia judecate totu numai după legile comune penale.

Suna camu paradoxu dacă noi afirmam, că în Ungaria nu esista libertate de presă, ci desfreu, libertinagiu de presă. Acesta vine de acolo, că fiindu legea de presă art. 18 din 1848 în mai multe parti ale ei foarte aspra, presă magiara îndată ce apucă în paradisul dualismului și scapă de rigorea austriacă, sari peste legea sa întreaga, precum se întemplantă și cu alte legi prea severe, și de atunci și alerga caii că pe puste Ungariei, lovindu în dréptă și în stangă, calcându în picior, trecendu peste miediuinele altora, că și cum tota lumea ar fi a lor. Se prea întielege, că necurmatele atacuri ale presei magiare în contra celorlalte nationalități provoca pe acestea la ceea ce dicu filosofii „moderamen inculpatae tutelae“, dreptul de apararea proprie; acestu dreptu alu acestora înse este stigmatizat cu nume de tradatori ai patriei.

Contra presei romanesci este data de multu parolă de Dacoromanismu, care apoi se esplica că agitatie contra integrității statului. Candu ni s'ar face sub acestu pretextu unu processu de presă, noi amu proba domnului ministru-presedinte cu argumente neresturnabili, că cei mai aprigi propagatori ai dacoromanismului au fostu dela începutu, mai sunt și până în dio'ă de astadi numai diariile ungueresci și auctoritatile publice ungueresci, întru o mesura de necreditu. Opriti toate diariile romanesci, nu numai pe cele 4 politice, ci și pe cele vreo 7 nepolitice; sfarmati toate tipografiile romanesci că se nu se mai pota tipări nici macaru o carte de rogatiune în limbă noastră; ve rogamu prea multu, faceti și acestu experimentu, pentru-că se ve înfiorati voi însive de rezultatu.

În câtu pentru noi, ne pare foarte reu, că compatriotii magiari uita foarte desu că se afla în Europă, nu în Caucasu nici în Tibet; totuodată ne prinde mirare, ne gâdile și vanitatea de omu vedindu că unu guvern atâta de cumplitu, susținutu de armată întregei monarhii, isi teme atât de multu sistemă sa legislativă și gubernamentală de presă romanescă atât de marginită în activitatea sa în toate modurile și pe toate calile. Pentru-că, se ne spuna dreptu escel. sa dn. ministru-presedinte, cum se întemplantă, că din cei vreo 160 functionari publici de nationalitate romanescă câtu nu s'au renegatu, ci mai tiau la limbă lor, au și midioloce suficiente de traiu, abia vreo treiseci cetădia se prenumere la câte unu diariu romanesc sau se cumpere câte o carte romanescă, pe candu o frica atât de mare nu intrase în oșele functionarilor romani nici în cei diece ani ai absolutismului austriac, ci tocma din contra, în acei periodu

și cu atât mai virtosu sub guvernul numitu alu lui Schmerling, dintre cei vreo trei sute de functionari romani câtu se aflau numai în Transilvania, abia voru fi fostu treiseci cari se nu citésca diare romanesci că și nemtiesci, era alții îndemnau fără nici-o sfielă pe privati și pe comune că se se prenumere la diare. Totu sub absolutismu s'au infintiatu și diariul „Telegrafulu romanu“, nu că foia biserică, ci eminentu politicu, de și în spiritu clerical și confesional, precum sunt de ex. și în Ungaria „Magyar Allam“, „Magyar Korona“ s. a., politice, dară todudată catolice. În aceleasi timpuri s'au tiparitu multe carti romanesci atât scolastice și bisericesci câtu și profane, fără a fi espuse la o persecutiune atât de nebunescă precum s'au întemplantu mai tardiu. Si oprirea comunelor romanesci de a prenumera la foi periodice romanesci politice și nepolitice, de unde vine aceea? Este ea o porunca generală emanată de a dreptulu dela ministru, sau că este numai o mesura de tirani luată că prin conspiratiune criminală în contra presei cu calcarea legii dela 1868 de către câțiva prefecti, vice-prefecti și subprefecti fanatici? Si cum este cu acelea cerculare archieresci, care se încerca a infera și condamna presă periodică romanescă, atacandu prin urmare dreptulu de proprietate alu editorilor respectivi? Care lege permite unu archieru a se substitui unu tribunalu, sau că pe din dosulu legii este auctorisatu de aiea? Si cum se întemplantă de ex. în diecesă Gherlei se împarte „Magyar Allam“ la preotii romanesci gratis, de pomana? Că dora nu se va numi și acesta totu mila imperatésca? Dară popii se obliga, că pentru acea mila se slujésca liturgiă, și se pomenesca, se cera dela Ddieu ertarea peccatoru; ale cui peccate? Nu cumva ale ministrului cultelu?

Unsprediece foi periodice politice și nepolitice romanesci făcia cu patru sute magiare, lege de presă, procurori, prefecti, vice-prefecti, subprefecti, terorizarea câtu publica câtu și clandestina a lectorilor romani, cerculare, împartire de pomana a diariilor subventionate pe la romani, și alaturea cu toate acestea mesuri, dn. ministru-presedinte declara în dieta, în audiulu Europei, că are trebuintă încă și de alte mesuri extraordinare spre a infrena presă periodică romanescă! Acea declarațiune a și fostu relevată de către mai multe diare din Vienă, Germania, Belgiu și apretiată că mesura în adevăru despotică.

„Regulamentarea“ diariilor romanesci nu va folosi dlui ministru nimicu pe lume, dacă dsa nu este în stare se moderedie desfrenarea partii celei mai mari a presei magiare și perseverantă ei cerbicosă și foarte periculoasă întru a împinge pe guvern și pe legislativă către mesuri tiranice asupra celor diece milioane de locuitori nemagiari ai statului Ungariei și mai multu decâtu contra oricarora în contra romanilor. Noi înse suntemu convinși, că nici ministerulu Tisza, nici ori-care altulu va urma după acesta din ori-care alta partidă, nu va mai fi în stare nici se mai atempere acea desfrenare a presei magiare, nici că prin revidiunea legii de presă dela 1848 se scotia la cale alta lege și mai severă, precum o recomanda micii despoti dela „Nemzet.“

Precătu timpu înse presă magiara lucra în libertate netiermurita, presă romanescă nu are decâtu se o decopiedie, era în casu de presiune și mai grea se recurga la presă Europei civilizate, ceea ce se va și întemplantă.

Din diecesă romanescă a Lugosiului.

Motto: Conscia mens recti famae mendacia ridet.

I. Va fi reflectatu nesmintitu la acestu motto ilust. sa dlui episcopu alu Lugosiului și cu elu totu clerulu subalternu, care doresce înflorirea diecesei acesteia, îndatăce li-au venit la cunoscintă faimă,

cum-că s'au facutu aratare asupra ilustratiilor sale atât la regimulu țierei, câtu și la curia română pentru diferite delictes canonice și că s'au ordnatu cercetare în cauză acésta.*)

Fiindu-că publiculu romanu are nu numai dorintă, dară și dreptulu, și datorintă a se înteressă despre starea diecesei acesteia, credem a fi aici la locul seu de a schitiă unele momente mai marcante din istoria ei; dară fiindu-că istoria unei diecesei nu se poate face într'unu articlu de diariu, de aceea aici numai acele momente voru fi amintite, cari revarsa lumina asupra faimei sensationale de mai susu, ceea ce până acuma nu s'au adevăritu; din unele aparițiuni singuratece însa poate se se adevăresca mai tardiu. Cu toate aceste pentru aceea se nu ne scandalisam, sciindu bine că: Fiii secului acestuia în generațiunea lor sunt mai întiepti decâtu fiii luminei“ Luca 15. 5. Era apoi cu dorere de ânima se poate proba, că multi clerici traiescu secului, era nu luminei și evangeliului. Si acuma la obiectu.

Sub fericitul episcopu J. Olteanu preotii se bucurau de o libertate nespuse de mare; dela parochii respective epitropi și administratori ai fundatiunilor pie nu se cereau ratiuni și nici se susterneau nici-odată; în lipsă de controlu unii parochii, încă și protopopi au alunecat la departe, încatu au vendutu sau înstrăinat în diferite moduri sesiunile canonice. Cu puține exceptiuni se poate enunția, că pe timpul dela 1870—1874 preotii se tinea de acésta regula: întru toate putem face orice voim, numai în cele politice trebuie se urmam episcopulu, că de nu, vai de pelea noastră. Clericii esindu din seminaru și prezentandu-se pentru hirotonia de preoti, primiau instructiuni dela cei mai adicti ai episcopulu, că în cele politice numai cu episcopulu se tina. Pentru alegerile de ablegati erau chiamati la Lugosiu câte doi ómeni, unde li se dau instructiuni cu cine se votedie. Cei doi erau de comunu preotulu ori invetiatoriulu și epitropulu. Pentru aceste servicii s'au creditu în dreptu fericitul episcopu Joanu de a cere și a luă dela vener. capitulu 2500 fl. v. a. din fundatiunile diecesane, cari sunt proprietatea clerulu și a poporulu întemeiate unele chiaru de Maiestatea Sa gloriosulu nostru imperatu și rege Franciscu Josifu I pentru bunastarea și înflorirea diecesei; altele de fericitul și de pia memoria episcopu Alesandru Dobra I pentru ajutorarea veduvelor și a orfanilor preotiesci. Acestu imprumutu s'au datu pe obligatiune simplă neintabulată. S'au spesatu banii pentru înfrumsetiarea unei localități în Lugosiu, care se dice a fi resedintă episcopescă, era în faptă și după dreptu este proprietatea fondului religionariu, alu carui reprezentante îndatăce episcopulu actualu a fostu instalatu, a cerutu dela episcopulu subscrierea contractului de arendare, că și cum episcopulu ar fi arendasiu alu fondului religiunii; ceea însă n'au obținutu și cauză au avutu altu finitu.

Asia dară acestu imprumutu s'au datu contra decretului regescu din 29 Decembre 1812 Nr. 32111 în care se dice: „Capitalele elocate la privati

*) Citindu și noi acea faimă în diariile magiare și vedindu că se dice a se fi ordnatu cercetare, am simtitu o mica satisfactiune în sufletulu nostru. Cunosceam adică casuri, nu numai vechi, ci chiaru noue, în care au fostu pedepsite, ori că s'au facutu încercari seriose de a pedepsi persoane de pozițiune socială aiea, ună chiaru și de rangu înaltu, fără picu de investițiune făcută conformu legii și procedurii judecătorești. Au nu se discutara în Budapestă mesuri de a destitui pe unu altu archieru fără a întreba de forme legale? Si ce mai departe? Cu data din 29 Novembre a. c. 1883 fu destituitu unu medicu din functiunea sa prin unu decretu scurtu, cu nimicu pe lume motivatu, că în 24 de ore se fia departatu. Intocma că sub legile martiali. Pentruce acelu medicu functionariu nu e trasu în cercetare disciplinara și datu în judecată? Red.

trebuie assecurate prin intabulatiune pupilaria. Se vede totusi că dnii administratori au simțitu necorectitatea acestei elocari, că-ci s'au îngrijitu că celu pușinu ceva umbra de sigurantia se se arate si asia au esoperatu dela debitoriu una polizze de assecurarea vietiei la Victori'a, carea polizze insa nici nu eră avere debitorului, că-ci densulu se assecurase numai in folosulu consangeniilor, prin urmare avere aceea eră a lor si proprietarii erau dejă desemnati, precum s'a doveditu mai tardiu; că-ci fundatiunile intentandu processu pentru radicarea banilor au fostu respinse si asia acelu cambiu a ramasu că si o charthia alba, adeca sum'a de bani s'a perdutu. Ei, dara s'au facutu spese, si cele 2500 fl. cine se le platésca? Dupa decretulu regescu din 20 Septembrie 1796 Nr. 20,338, in care se cetesce: „Administratorii clerici seu laici ai fundatiunilor pie sunt responsabili cu avere propria pentru siguranti'a capitaleloru fundationali;“ mai departe decretulu regescu din 26 Aprile 1779 Nr. 8667: „Daca administratorii fundatiunilor pie nu voru lua mesurile necesare pentru assecurarea capitaleloru fundationali, sunt de consideratu că debitori ei insii.“

Conformu literei si intielesului aceluor decrete, administratorii ar trebui se platésca fara multa siovaire capitalu si interesele perdute din averile lor. Dara e lucru greu a se cunoșce pe sine de vinovatu. Pănace vomu potea, ne vomu apara la regimu, la Maiestatea Sa, ma si până la Papa, dicu administratorii inculpati; pentru-că totu ei sunt aceia, cari au acordatu si alte dati imprumuturi insemnate din fonduri intabulate pe realitati si in alu 4, 5, 6 inca si 7 locu, până-ce la locurile de mai înainte sunt alti creditori insemnati.

Ocupandu scaunulu episcopescu illust. sa episcopulu actualu, au inceputu indata una administratiune corecta, in cătu in totu anulu se cereau si se susterneau ratiuni dela biserici, scóle, fundatiuni s. a. Se escercédia control'a convenita față de toti. S'a instituitu intr'o persona fiscu diecesanu si consistorialu. Acésta impregiurare genédia multu pe cei cu musc'a pe caciula.

Alta impregiurare mai este, că clerulu ar dorí se fia unu esactoratu sinodalu; dara nici acésta nu le convine dloru administratori, cu unu cuventu nu le place a fi controlati de cineva. Esista cerculariu publicatu in siedinti'a consistoriala si comunicatu totoror in diecesa, in care se dice, că la ratiuni trebue alaturatu totudeauna si diariulu perceptiuniloru si alu erogatiuniloru anual. Apoi cine nu respectédia acestu cerculariu? Mai ántaiu dnii administratori centrali. Voru cugetá pote, că legile si ordinatiunile sunt pentru prosti, éra noi ne potemu subtrage dela ele. Apoi poftimu a censurá ratiuni fara de diariu! Deci nu delictule canonice cari nici că esista, voru fi caus'a adevărata, daca se va face aratare contra episcopului diecesanu, ci cerbici'a unoru ómeni, cari cu unu picioru in grópa si numai cu unulu afara striga: „Ardia si mor'a, numai se ardia siórecii.“

Clerulu ruralu este interessatu in gradulu primu de starea fundatiuniloru; daca acela nu'si va pricepe datorintiele față de fundatiuni, atunci elu nu are dreptu a se plange de starea deplorabila in care se afla. Sinodele sunt introduse, prin urmare înainte de ori-care alte cestiu si afaceri starea fonduriloru se vina la ordinea dilei in tóte sínódele. Primulu obiectu se fia revisinea ratiuniloru despre anulu trecut si scontrarea cassei fundatiuniloru; acésta nu se pote denegá clerului, ori cum se se opintésca administratorii. S. Toma apost. n'au crediutu celorualti apostoli carii-au spusu că dn. Cristosu a inviatu si pentru aceea totusi n'a fostu osenditu, din contra i s'a aratatu insusi mantuatoriulu Cristosu inviatu din morti si l'a chiamatu la sine dicédu: „Vina Toma, pune degetulu teu in ranele cuielor si pune mán'a ta in cóst'a mea si nu mai fii necredintiosu, ci credintiosu.“ (Joanu). Faca asemene si administratorii fundatiuniloru pie, daca urmedia invetiatur'a mantuatoriulu Cristosu, éra daca au alta invetiatura, atunci se o spuna si altora si pe față, că-ci numai asia se poté asteptá propasirea moralitatii in cleru.

II. Sinodulu diecesanu s'a tinutu in 11 Novembre a. c. precum scimu din „Fói'a bisericsca,“ care la pag. 364 a. c. sperédia a primí informatiuni mai detaliate despre tinerea acestui sinodu; una insa este batatoritu la ochi din speranti'a foiei, că-ci aceeași la pag. 332 face cunoscutu cumcá: „Unulu fiacare membru alui unui atare sinodu, fia elu provediutu cu votu decisivu se au numai consultativu, trebue se se oblige cu juramentu, că nu va descoperi nimenui nimicu din cele intemperate in sinodu.“ Acésta intru adevéru asia si este. Asia

dera pe ce 'si basédia foi'a speranti'a sa? Póte presupune că in sinodu totusi voru fi omeni, cari nu-si potu tiné juramentulu? Daca presupune asia ceva, atunci se póte motiva si speranti'a foiei, că-ci siedintiele fiindu secrete, la acele nu potu asista alti individi, decátu membrii sinodali. Amu dorí se ne deslege „Fói'a bisericsca“ acésta dificultate si se ne descopere cauzele intemeiate ale acestui juramentu cu atátu mai virtosu, că-ci precum vediu tóta lumea din congressulu bisericescu alu diecesei rom.-cat. transilvane tinutu in Alba-Julí'a, s'au publicatu in diariile magiare tóte lucrurile lui si anume cele relative la fonduri si alte averi per extensum, ba inca si unu scandalu intemplatu intre unu preotu si mirénu.

Pentru-cá rigoristii se nu fia turburati in consciintia, că totusi cineva a devenitu perjuru, aici numai atáta se amintesce, că preliminariele venitoru si ale erogatoru fundationali nu sunt facute, prin urmare nici n'au potutu fi prezentate sinodului. Acésta o scimu dela insii administratorii fundatiuniloru. Cerculariulu XLIV din 19/7 Juliu a. c. Nr. 69 prescrie apriatu, că preliminariele sunt de a se gati până la finea lui Octobre. Remane dara, că acele preliminarie se le face si apróbe insii administratorii, pentru-că asia le place la unii.

Lege séu regulamentu, dupa care se se impartia acele ajutórie nu esista, si de ar esista, pote o-ar respectá?*)

Correspondentele.

Apelu

cătra toti domni membrii romani ai comisiunii municipale a comitatului Albei-Inferióre.

Fiindu terminulu alegerei oficialiloru municipali in comitatulu Albei-Inferióre defiptu pe 20 Dec. la 9 óre a. m. la Aiudu, si din ans'a acestei alegeri statorirea modulu de procedere a membriloru romani la actulu de alégere devenindu neincunjuratu de lipsa; subscrisulu din insarcinarea unei conferintie ad hoc tinuta imi ieu libertate a me adresa cătra toti onor. dn. membrii ai comisiunii comitatului, că se binevoiesca a se afla in 19 Decembre a. c. la 3 óre d. m. in Alb'a-Julí'a si a se presenta in localulu in care se va tinea conferenti'a, adeca in hotelu „la Sóre.“

Alb'a-Julí'a, in 8 Decembre 1883.

Mateiu Nicolae,
advocatu.

Ungari'a.

(Dela diéta.) In cas'a magnatiloru s'a pusu la ordinea dilei cu noscutulu proiectu de lege relativu la casatori'a jidoviloru cu crestini. Se crede că legea va fi adoptata si de cătra magnati cu câteva modificatiuni. Cătiiva dintre archiereii romanesci inca au mersu la Budapet'a spre a participa la acele desbateri. Ungurimea pune mari sperantie in acele atátu din punctu-de vedere alu magiarisarei cătu si alu scaparei de saracia publica si privata; dara toti ómenii nepreocupati carii cunosc de aprópe atátu natur'a jidóvesca si caracterulu, ei cătu si natur'a si scopurile magiariloru credu asia, că acestia se voru insiela fórte reu, ceea ce se va cunoșce in diece multu 15 ani.

In camer'a deputatiloru se votu definitivu crescerea impositelor directe intre injuratoriile de badaranu ale cunoscutulu deputatu Csanády aruncate in față a ministrului presiedente, care nici nu mai afla cu cale a'i respunde.

*) Onor. domnu corespondente se pare a fi desgustatu preste mesura din caus'a neregularitatiloru pe care le combate si pentru care crede că suferi si episcopulu diecesanu, că unulu care voiesce a le estermine. Dupa dese descoperiri care se facu in decursulu anulu anume in „Luminatoriulu“ din alte doue diecese romanesci, semena fórte, că pamentulu Banatului pe cătu este de fertilu pentru agricultori, intocma asia e si pentru polomida spiritala, că hereditate remasa din vécurile domniei clerului serbescu. Adaogemu influinti'a fatala a sistemii actuale politice asupra bisericeiloru romanesci cu tóte consecentiele sale, si ne vomu convinge usioru, că se ceru si in Banatu acei 40 de ani, in cari Moise a tinutu pe jidovi in desertele Arabiei, până candu s'a stinsu mai tóta generatiunea vechia adusa din Egiptu. Nu se cuvine, ba este fórte reu si periculosu a voi se ne scusamu si netedimu defectele si vitiele nóstre cu ale altora; totusi pentru-cá se nu ne descuragiamu si se nu desperamu de indreptare, trebue se reflectamu, că astadi, in acésta epoca, sub acésta sistema politica abia a mai ramasu in statulu acesta vreo societate religiósá, vreo confessiune, din midiu-loculu careia se nu resune reclamatiuni dese si chiaru violente contra abuseriloru. In altu Nr. voru mai urma si alte descoperiri din alta péna. Red.

In dilele urmatorie până candu camer'a isi va lua ferii (vacantia) de serbatori, se va lua in desbateri cestiu de reforma noua in justitia, adeca unu proiectu de lege alu ministrului justitiei pentru inmultirea judetielor de cercuri sau precum se numiau inainte prea bine, judecatorii sau judetie singuratece. Sub cuventu că voru se face economia, de 15 ani atátu au mai reformatu si schimbatu, sucit si invertitu in sfer'a justitiei, până ce au ajunsu érași de unde au inceputu.

Si fiindu-cá suntemu din nou la afaceri judecătorești, adaogemu totu acilea, că Reuniunea de advocati si alti juris-consulti tinédu dilele trecute érași o conferintia fórte interessanta si instructiva, a supusu la critica severa tóta procedura ungrésca si a concludu, că se se introduca si in Ungari'a cătu se póte mai curendu procedur'a verbala in loculu celei scripturistice, prin care processele se prelungescu in infinitu si care omóra judecatori, advocati, partide si saracescu tiér'a. Spre a ilustra din nou macaru cu unu exemplu starea in adevéru trista a justitiei, se produsera urmatóriele cifre: La curtea de apelu (tabla regésca) din Budapet'a s'au pertractatu intr'o luna, adeca in Octobre a. c. in 7 senate in care lucra 217 judecatori si referenti, 10,079 adeca diece mii siepte-dieci si noue processe apellate, din care au fostu 4446 strictu civili, éra celelalte erau cambiali, urbariali si o multime criminali. Este cu potintia asia ceva? Éca este, inse cum? Numai asia, că mai in tóte cauzele senatulu respectivu se increde orbesce in omeni'a si in caracterulu referentului si opiniunea loru singuratica este adoptata cá concludu, dupa care se formulédia sententi'a. Cu alte cuvente: ne avendu nici chiaru referentii timpu că se citésca tóte actele din fia-care processu, citescu numai sententi'a formulata in prim'a instantia si motivele aduse de cătra aceea, de aci incolo lucrulu merge cu celeritate de vaporu. Cu tóta acésta celeritate inse in 31 Octobre mai era la aceeași curte de apellu o restantia de 10,370 processe.

Asia merge in capitala; cum merge óre in provincia?

Totu dilele acestea se va mai pertracta in camer'a deputatiloru inca si cestiu de ciangailor, pe temeulu unulu memorialu sau raportu oficialu, din care esu la lumina nu numai erori grosolane comisse indata dela inceputulu agitatiuniloru pornite pentru aducerea ungriloru atátu din Bucovin'a cătu si din Moldov'a, se descopere inse si fapte de rusine, misieli, defraudari s. a. Se asteptamu inse rezultatulu desbaterii parlamentarie inca si in acésta cestiu gretiósá.

Intr'aceea comitetulu ciangailor tinu in capitala o siedintia noua érași interessanta cercetata bine de cătra mai multi membrii fruntasi. In aceea se aratá intre altele, că atátu societatea vechia a santului Ladislaus cătu si acésta reuniune noua au escelent'a missiune de a intinde ajutórie, a face scóle si biserici, a impartii carti magiare pe la toti magiarii căti se afla in strainetate si cu atátu mai virtosu la Ciangaii din Moldov'a, a îngriji cá din accestia se fia chiamati si asiediati in Moldov'a pe cătu se póte mai multi. La conferenti'a acesta au asistatu ministrulu presiedinte Tisza care luandu cuventulu declará, că dorește din sufletu celu mai bunu succesu aceluor societati, că inse gubernului tierei nu'i dà mán'a se ésa pe față cu ajutoriulu si amesteculu seu, din cauza că in acelu casu si-ar lua si alte gubérne dreptulu că se intinda ajutórie la connationalii loru din Ungari'a, adeca cum ai dice, gubernulu Rusiei la slavi, alu Germaniei la Germani (sasi), alu Romaniei la romani; dara esc. sa se va bucura fórte daca se va face pe cale sociala cătu se póte mai multu pentru magiarii locuitori in alte tieri si anume pentru cei din Moldov'a.

Vedi acésta este adevărata iubire de sangele si de nationalitatea sa, precum o manifesta magiarii in frunte cu ministru-presiedinte si cu toti ceilalti barbati din societatea superióra.

Romani'a.

Aniversarea seminarului Nifonu.

Discursulu tinutu de rectorulu seminarului „Nifonu mitropolitulu,“ s. s. parintele Barbu Niculescu, cu ocaziunea aniversarei acestui institutu, la 19 Nov. 1883.

Inaltu prea sfințite stapané!

Unsprediece ani se implinescu astadi de caudu fericitulu intru pomenire, Nifonu mitropolitulu, predecesorulu i. p. s. vóstre, a pusu temeli'a acestei institutiuni; unsprediece ani de candu insusi ilustrulu

fundatoru aici, in acestu localu, in cuventarea sa pentru deschiderea cursurilor, adressandu-se celor de fația si cu deosebire membrilor inaltului cleru, dintre cari cu multa bucurie vedemu alaturi pe i. p. s. vóstra, pe C. C. ii dicea cu o voce plina de blandetie si de bunetate adeveratu parintésca: „facemu astadi inceputulu unei scoli a bisericei nóstre.“ Si descriindu in colori destulu de vii influentia bine-facetóre a religiunei asupra cultúrei némului omenescu, precum si importantia si rolulu celu insemnatu alu bisericei pentru intarirea si prosperitatea statului, declara cá acesta este motivulu puternicu, care l'a indemnatu la infiintarea acestui seminaru.

Si intr'adeveru, i. p. s. stapane, care altu puté se fia cugetarea intima, dorintia sufletésca a unui ierarchu romanu, caruia Ddiu ii'a incredintiatu toiagulu archipastorescu unu patraru de secolu? Care altu puté se fia obiectulu preocupatiuniloru sale? Negresitu, iubirea de patrie, dorintia infocata pentru prosperitatea si inflorirea bisericei mostenire scumpa, remasa dela stramosi, care si astadi cá in tóte timpurile luminédia si incaldieste inimele sufletiloru nostri ierarchi.

Aceste sentimente nobile, aceste idei maretie, prea fericitulu intru pomenire Nifonu mitropolitulu le-a doveditu indetulu cu infiintarea celor doue fundatiuni: Seminarulu pentru cresterea si formarea tineriloru, cari au se devie pastorii bisericei; fundatiunea laica pentru instructiunea tineriloru in sciintiele profane, precum si pentru ajutorarea celor lipsiti si neputinciosi.

Cu cáta nerabdare astépte se culéga prima recolta din semenar'a sa! Cu cáta bucurie sufletésca doria insusi se hirotonisésca pe cei de ántaiu elevi din seminariulu seu.

Dumnedieu l'a chematu la sine mai inainte de a se impartasi de acésta bucurie. La incetarea sa din viatia, seminariulu abia numerá 3 clase. Parasi inse pamentulu cu consciintia impacata si cu increderea tare cá, prin o intielépta chibsuintia, a asigurat pentru totudeauna existenta operei incepute. Recunoscutu si aprobatu de inaltulu gubernu si de Maiestatea Sa Regele, pus sub protectiunea si supraveghierea i. p. s. vóstre, „Seminariulu Nifonu mitropolitulu“ cauta se se complectedie si se se organisiedie astu-feliu in cátu se isi indeplinésca insarcinarea impusa de inaltulu seu fundatoru.

Oprindu-se la cursulu de 4 clase „Seminariulu Nifonu“ a datu cáteva serii de elevi dintre cari multi au imbratisatu carier'a preotiésca.

Acum „Seminariulu Nifonu mitropolitulu“ pasesie mai departe.

Infiintarea clasei V si VI, adaogirea de noi professori, inmultirea numerului bursieriloru, sunt imbunatatiri pe cari actuala epitropie le-a realizatu cu multe sacrificii, cu multe osteneli.

Inca unu pasu, i. p. s. stapane, si „Seminariulu Nifonu mitropolitulu“ va avea acelasi numeru de clase cá seminariile de gradulu alu II-lea.

Ve rogu i. p. s. stapane, se'mi dati bine-cuventare a exprima bucuria, ce o simtimu cu ocaziunea acestei dile de scumpe si pióse amintiri! Bucuria „Seminariului Nifonu“ este cu atátu mai mare, cu cátu acum pentru ántaia óra se incéca a se serbá dio'a fondarei sale. Ceea ce contribue inse si mai multu spre bucuria nóstra, este insasi presentia i. p. s. vóstre pentru care 'mi iau voe a exprima din partea dloru epitropi, si a prea iubitoru mei colegi, professori acestui seminaru, iubirea fiasca si respectulu, ce 'lu pastramu bunului nostru archipastoru.

Imi permiteti, ve rogu, a exprima sincere multumiri inaltu p. s. arhiepiscopu si mitropolitulu alu Moldovei si Suceavei, de aprópe cunosétoru alu tainiciloru cugetari a prea fericitulu fundatoru si intre cei d'antaiu lucratoru la instituirea acestui seminaru.

Ve rogu se imi dati voe a arata multumirile din partea institutulu dlui ministru de culte si instructiune.

Dsa, si de asta-data, ne a aretatu unu deosebitu interessu. Dorimu se ii aretamu recunoscintia nóstra pentru neobositele silintie, pe cari impreuna cu sf. sinodu le depune pentru reorganizarea scóleloru bisericesci, pentru totu ce priveste imbunatatirea clerului si inflorirea bisericei nóstre nationale.

Ve rogu se 'mi dati voe a supune la cunoscintia i. p. s. vóstre cá stimabilulu nostru colegu, dn. N. Nitiulescu, professoru de introduciune in cartile sfinte ale noului si vechiului testamentu, s'a oferitu a intretíne pe i. p. s. vóstra si distinsulu auditoru, cu o disertatiune asupra psalmiloru.

Terminandu, ve rogu se 'mi dati bine-cuventare a exprima sincere multumiri toturoru persóneloru bine-voitóre, cari au onoratu cu presentia dloru aniversarea fundarei acestui institutu.

In acésta di unimu vocele nóstre si cu o gura si cu o inima strigamu:

Traiasca Majestatile Loru Regele si Regin'a!

Traiasca multi si fericiti ani inaltulu archipastoru si eforu supra-vegheatoru alu asiediaminteloru „Nifonu mitropolitulu!“

Traiasca si prosperedie in infinita bisericea si tiér'a Romana!

— Responsulu i. p. s. s. mitropolitulu primatu alu Romaniei.

Domniloru!

„Cu cea mai vie multianire sufletésca asistamu astadi pentru prima óra la acésta solemnitate, care ne reaminteste dio'a in care a inceputu se functionedie acestu institutu fondatu de predecesorulu nostru, fericitu intru amintire „Nifonu mitropolitulu.“

Multiamirea nóstra cu atátu este mai mare, cu cátu observandu progressele ce acestu institutu a facutu in scurtulu timpu dela infiintarea sa, ne face a spera cá in curendu elu va ajunge la perfectiune, devenindu unulu din focarele cultúrei eclesiastice si nationale.

Sperantia nóstra se intemeiadia pe activitatea laudabila a domniloru epitropi, cari nu crutia nimicu spre a corespunde nobilului scopu alu fericitulu fundatoru; cum si pe zelulu dloru professori cari speramu cá peste puçinu timpu mijlócele financiari ale institutulu voru permite a fi recompensati dupa meritu.

Cátu pentru noi, dloru Epitropi, in memori'a fericitulu fundatoru si a interessulu ce trebue se avemu pentru biserica strabuana consideramu cá o sacra datorie a nóstra se fimu totudeauna alaturi cu dvóstra dandu-ve concursulu in totu ce póte contribui la inflorirea acestui institutu.

†

Vasile Boerescu.

Inca o lumina, din puçinele ce avemu, s'a stinsu. Vasile Boerescu nu mai este. Jurisconsultu eminentu, professoru distinsu, omu de statu insemnatu, elu a lasatu in urma'i numai regrete. In tóta tiér'a, in coltiurile cele mai departate chiaru, scirea despre mórtea lui a produsu o durerósa impressiune. Telegrama de condolentia vinu din tóte partile cátra famili'a ilustrulu cetatiénu.

Cá o schitia a vietiei si activitatiei lui Vasile Boerescu, damu aci discursulu rostitu de d. Nicolae Jonescu in camera. Viele aplause de cari au fostu acoperite cuvintele meritosului oratoru, au doveditu cá ele erau impartasite de intréga camera.

Éca discursulu:

„Dloru, nu este verb'a numai de a decreta funerarii nationale ilustrulu professoru si omu de statu pe care 'lu pierde asta-di Romani'a.

Pierderea sa va fi ireparabila multu timpu in invetiamentulu publicu (aprobari), pe terémulu activitatiei nationale.

Vasile Boerescu, elevu alu universitatiei din Paris, a fostu intre cei d'antaiu cari a adusu in tiéra, din acestu focaru latinu de lumini cultulu pentru sciinti'a dreptului.

Elu, cu Bozianu si cu Costa-Foru, au formatu acea trinitate inteligenta care a avutu o influentia insemnata, nu atátu in politica, ci mai alesu in desvoltarea nóstra intelectuala pe terémulu legislaturei.

Vasile Boerescu, eminentu omu politicu, cetatiénu luminatu, plecandu din cele mai umile strate ale societatiei, ajunge la cele mai inalte dregetorii in statu. Pentru talentele sale, pentru cultur'a sa intelectuala, merita negresitu se fia propusu de modelu.

Dar, Vasile Boerescu, cá professoru si avocat, cá cetatiénu activu, si la cea din urma cá juristu si jurisconsultu distinsu, va remanea neperitoru in memori'a generatiunei tinere, care simte atáta nevoia de a lega de traditiunile desvoltarei nóstre nationale, aventurile sale presinte.

Vasile Boerescu a fostu in 1859, acelu nu prea cunoscutu inca reprezentantu alu natiunei, care a graitu in simtiulu intregi tieri, candu a fostu cá ea, tiér'a surora de aici, se isi dea o expressiune politica pentru realizarea unirei cu tiér'a surora de dincolo de Milcov. (Aplause.) Vocea sa, cuvintele sale au determinatu pe partite se se imbratisiedie, pentru-cá se se aléga unulu si acelasi Domnitoru pentru ambele principate.

Dloru, acestu primu pasu in viéti'a sa politica, a decisu despre opiniunile sale politice ulterioére si nici unu partitu, nici unu grupu, nu mai póte se 'lu reclame; nici chiaru cá omu de gubernu nu póte se 'lu reclame nimeni. Atunci simplu cetatiénu, simplu deputatu in adunarea electiva din Bucuresci elu a determinatu o miscare in sinulu reprezentantiloru natiunei, pentru cá se se aléga d. Alexandru Joanu alu Moldovei dreptu capu alu statulu Romaniei. N'a fostu omu de gubernu, a fostu cetatiénu luminatu, expressiunea vie si adeverata a simtimenteloru natiunei intregi. (Aplause.)

Aci, in acestu localu augustu, vocea sa a datu acea vibratiune de viétia care a electricatú tota natiunea.

Omulu cu cuventu si cu minte, omu de ratiune; éta ce a fostu Boerescu dela inceputulu carierei sale. (Aplause.) Omulu politicu, omulu de gubernu, nu e tréba mea aci se 'lu laudu sau se 'lu criticu, eu nu potu vedea acum in elu de cátu cetatiénu totudeauna desteptu; in ideile sale si carier'a sa lunga, elu erá adapostu de farmecu partiteloru.

Daca Boerescu, dimpreuna cu Costa-Foru si cu Bozianu, despre cari putemu vorbi in voie, cáci toti sunt cenusia, daca acesti trei barbati, treime inteligenta, erau mai vulgari in aspiratiunile loru si nu s'ar fi ridicatu de asupra pasiuniloru dilei, ei ar fi fostu conducatorii partiei liberale adeveratu nationale si democratice; dar n'au voitu se fia ómeni de partitu, au fostu ómenii sciintiei, patrúsi de solidaritatea latina. Ómenii patrioti si luminati voru vedea in Boerescu care dispare, o perdere ireparabila, pentru-cá totudeauna elu representá ceea-ce este in permanentia: sentimentulu nationalu, pe langa sentimentulu libertatiei; adica redestep-tarea si regenerarea nationala prin sciintia. Acésta o pune de asupra toturoru celorlalte consideratiuni. Vasile Boerescu a representatu in tiéra de a pururea acea miscare politica, care din 1853 a facutu se se destepte Romani'a. Vasile Boerescu avea simpatiele sale determinate prin convictiunea ce 'lu ánimá pentru solidaritatea Romaniei cu natiunile occidentale. Credinciosu elevu alu scólei din Paris, elu representá in tiéra solidaritatea latina. Boerescu si cá omu politicu, si cá omu de statu, si cá omu de gubernu, póte a gresitu; dar nicio data nu a fostu condusu in calea sa de cátu de simpatiele sale pentru politic'a occidentala. Acésta trebue se o dicemu astadi, pe mormentulu seu, pentru-cá este cea mai frumósa cununa ce i se póte aduce.

Boerescu disparendu dintre noi, este puçinu lucru de a ii face funeralie nationale. Trebue cá din intrég'a viétia a acestui fiu alu poporulu se luamu invetiamente pentru a areta tinerime, cá numai consciinti'a luminata face pe adeveratulu omu de statu, si candu unu asemenea barbatu ajunge la gubernu, este unu patriotu escelentu.

Se ne asociemu dar la doliulu familiei, pentru cá patri'a, famili'a cea mare, perde astadi pe unulu din fiú sei cei mai insemnati, éra universitatea romana pe unulu din magistrii sei cu o inteligentia atátu de senina: Se ne ridicamu deci cu totii in semnu de respectu spre a saluta, in acésta ultima di, figur'a aceluia care pentru noi trece in eterna amintire, se ne ridicamu pentru a areta cá reprezentantii Romaniei sunt totudeauna la inaltimea aspiratiuniloru poporulu; cá tiér'a recunoscatóre onorédia pe conducatorii sei in calea patriotismulu si a luminei.“

(„Natiunea.“)

Sciri politice mai noue.

Imperatulu Germaniei a declarat si asecuratu la doue ocaziuni in publicu cá, pacea generala nu se va turbura. Acésta scire lasa cea mai buna impressiune la mai multe popóra. Fiiu-seu principele de coróna mai petrecea pâna la 10 Decembre totu in Spani'a, unde fusesse primitu chiaru si de cátra poporu cu rara onóre.

Din Russi'a inca vinu totu numai sciri de pace. Cátu voru tineá acelea, scie celu de susu.

Incurcatele faime din Franci'a despre unu resboiu cu imperiulu cerescu, adeca cu Chin'a, nu se adeverescu nici pâna astadi.

In Angli'a este mare agitatie de spirite din cauza cá marele profetu nou (minciunosu) cunoscutu sub nume de Mahdi, a batutu si a dou'a ora si a nimicitu mai de totu o parte din trupele egiptene, la care se aflau si oficiari anglii.

In Serbi'a regele Milan a pardonatu pe toti ceilalti capitani de insurgenti, cáti mai fusesera condamnatu la mórte.

Sciri diverse.

— (Necrologu din partea familiei). Dr. **Joanu Borcia**, avocat si fiscalu la consistoriu archidieceanu, repausa in Domnulu dupa lungi suferintie in 24 Novembre (6 Decembre) ser'a la 9¹/₂ ore in etate de 47 ani.

Partea pamentesca a neuitatului soçu si parinte iubitoriu s'a inmormmentatu Dumineca in 27 Novembre (9 Decembre) la 3 ore d. a. in cimiteriu bisericeii gr.-orient. din suburbiulu Josefina.

Cuprinsi de adenca durere aducu acesta scire jalnica.

Sibiu, 25/7 Decembre 1883.

Maria Borcia nasc. **Cioranu** ca soție, **Alex. Borcia**, preotu in Seliste ca frate. **Ermil**, **Eleonora**, **Lucianu** si **Joanu**, ca fii.

— (Reuniunea romana de cantari din Sibiu) va arangia Domineca in 16 Decembre a. c. alu II-lea concertu ordinariu in sal'a „Reuniunei de musica din Sibiu.“ (Pamentulu micu Nr. 1) cu urmatorulu programu:

1. Trei cantece pentru sopran, de Reinecke a) Dumbovitia apa dulce, b) Sermana fata, c) Nerusinatu.
2. Trei cantece pentru coru micstu de F. Mendelssohn-Bartholdi: a) Aducere aminte, b) Priveghitorea, c) Laud'a primaverii.
3. Arie p. Alt „din Cruciatii“ de N. W. Gade.
4. Doue inimi nu-mi dau pace, coru micstu cu acomp: de piano, de G. Dima.
5. (Cantece p. Bass).
6. Psalmulu 42, pentru soli, coru si acomp. de piano de F. Mendelssohn-Bartholdi.

Biletele, cari ca si in rendulu trecutulu voru fi numerisate, se voru estrada Domineca in 16 Decembre a. c. dela 11—12 a. m. si dela 3—5 d. a. in localulu scolei romane de fetitie (Strad'a Cismadiei Nr. 7.) Comitetulu.

— (Multiamita publica.) „Reuniunea femeiloru romane din Sibiu“ se simte placutu indatorata a aduce prin acesta in publicu multiamita sa caldurosa: Onorabile societati de diletanti ai casinei din locu pentru reprezentatiunea teatrala din 5 crt. data in localulu teatrului de aici in folosulu reuniunei nostre cu frumosulu resultatu de 229 fl. 02 cr. venitu curatu.

Asemene persóneloru, care avura bunavointia a'si rescumpera biletele cu pretiu mai mare, anume: Escel. sale dlui arhiepiscopu si metropolitu Mironu Romanulu pentru unu plusu de 5 fl., sociei dlui comite supremu si comite alu sasiloru, dómnei Josefina de Brennerberg pentru 3 fl. si dlui J. G. Baritiu pentru 1 fl., in fine dlui libraru G. Mayer din locu pentru bunatatea, ca a ingrigitu gratuitu de vendiarea bileteloru si compunerea socotelorulu.

— (Gerulu) au ajunsu atatu aici catu si in Romani'a si pana la 10—14 grade. Ninsorea se repete, selbatacile pe alocurea intra si prin sate.

— (Alegerile de functionari municipali.) Se incepu in 17/5 si se continua dupa districte pana la finea lunei; dara tote simptomele arata ca voru esi asia cum va voi gubernulu; prin urmare formalitate gola.

Art'a psilografica

de **N. Vladica Macedo-Romanu**, **Crusiovenu**.

Bucuresci, strad'a bisericea Eni Nr. 1.

1883 Novembre 17.

Noi avuseramu prea placut'a ocaziune ca se facemu cunoscinti'a confratelui nostru macedonenu la adunarea generala tinuta in Brasiovu, unde se vediura si unele producte de ale artei dsale; era cele prezentate in espositiunea din Bucuresci inchisa numai in septeman'a trecuta, ne pusera in uimire, pe noi ca si pe totu publiculu celu numerosu care a visitatu acelea obiecte. S'au mai vediutu si pana acuma psilografi; dara unde? in centrele culturai europene, in acelea focularie ale arteloru, in care acestea sunt judecate si pretiuite de catra unu publicu de cultura superiöra, distinsu si competentu in materia, care scie totuodata a le remunera si incuragia. Dara onor. dn. Vladescu este nascutu si crescutu in Macedoni'a, venitu cu famili'a sa abia de cateva luni in Romani'a; este prin urmare legitima intrebarea, de unde aceste minuni a le artei sale, in ce scola si la ce maiestru celebru a fostu densulu in stare se strabata in acelea secrete ale artei sale? Se urmedie inse o informatiune, pe care o ceruramu de a dreptulu dela numit'a espositiune, cum si cateva lucrari care se afla acolo gata.

Scierile psilografice se potu face pe ori si ce corpu (mole sau tare).

Pe unu bobu de grau se potu scrie pana la 1200 litere, pe rapitia 56 litere, pe linte 800 litere, pe mazere 1500 litere, pe fasole 18,000 litere, pe o carte postala 540,000 litere, pe metalu (otielu, argintu, auru, plumbu) de ex., pe unu capacu de cesornicu pana la 200,000 litere, pe ori si ce metalu se potu grava pose, dupa fotografiu aduse de onor. publicu.

Asemenea se potu face scieri pe ori si ce piatra in psilografie, precum si pose in psilografie.

Art'a psilografica pote fi utila omenirei atatu in timpu de pace, precum si in timpu de resbelu; in timpu de pace ca si in timpu de resbelu pote unu statu se isi asigure monetele de argintu, auru, potu se fia impodobite cu psilografie ca se nu fia imitate, asemenea bancnotele potu se fia asigurate si neimitate erasi prin psilografie.

In timpu de resbelu se potu tine corespondentie in modu psilograficu, indelungate raporturi pe diferite obiecte.

Scierea psilografica se face pe tote limbile din lume.

Lucrari gata:

Pe suprafaci'a unui cesornicu de masa, adica lungimea de 5 centimetri si latimea de 3¹/₂ se pote vedea gravata istori'a lui: **Mircea Bassarabu**, **Petru Raresiu**, **Mich. Bravulu**, **Stefanu celu mare**, **Luarea Plevnei**, **Luarea Rachovei**, **Batalia dela Smardanu**, **Batali'a dela Opanezu**, **Hor'a Dobrogei**, **Hor'a Dorobantiloru la Griviti'a**, **Hor'a Soldatului romanu**. Preste totu 68 de mii de cuvinte sau preste 340,000 de litere.

Asemenea lucrari gat'a:

Pe jumetate bobu fasole: **Chart'a geografica a Daciei**, **Planiglobulu**, **Item pe alta jumetate bobu de fasole**, **Charta Europei**, **Item Charta Franciei**, **Item Charta Austro-Ungariei**, **Item pe unu timbru de 25 bani Geografia Romaniei** care se pred'a in clasele primare si care contine 15,640 litere.

Precum si diferite lucrari psilografice pe diferite obiecte.

Se primesce ori si ce comanda care, se efectuadia in scurtu timpu cu pretiu numai de 2 (doue) centime litera.

Scierea psilografica se efectuadia repede, adica in 15 minute se potu scrie pana la 1800 cuvinte sau preste 9000 de litere.

Avemu si in posesiunea nostra o diumetate de bob'a fasole numita olöga sau lungaritia, pe care se pote citi o adresa de 49 cuvinte care coprindu 269 litere scrise cu tinta rosia si prea bine legibili.

Pe capaculu din laintru alu unui orologiu de argintu se afla in 180 de cuvinte (literele nu le-amu numeratu) schiti'a biografica a unui publicistu din Transilvani'a scrisu atatu de limpede si frumosu, in catu persone cu ochi buni o potu citi fara lupa.

Folosulu practiculu, adeca necesitatea artei psilografice este indigitatu mai in susu in cateva exemple pregnante. Ce n'ar da de ex. bancile, ca se nu mai pota fi imitate notele (biletele) loru, si ce n'ar da comandantii ca se si pota transmite secretele loru unii dela altii fara a fi descoperite de adversariu. Mai sunt inse si alte casuri ne-numerate, in care necesitatea psilografice va deveni evidenta. Acea arta are unu viitoriu frumosu.

De altumentrea dn. Vladescu este si pana acum prea multu ocupatu in capital'a Romaniei. Numerose persone voru se aiba obiecte psilografate, atatu in interessu particulariu, catu si ca de suvenir la diverse ocaziuni, onomastica, cununia, anulu nou s. a. s. a. Red. „Obs.“

Cancelari'a NEGRUTIU in Gherl'a

deschide abonamentu pe anulu 1884 la urmatoriale diuaria, cari aparu in propri'a redactiune si editiune:

„Amiculu familiei.“

Diuaru beletristicu si enciclopedicu-literariu cu ilustratiuni.

Va esi regulatu in 1/13-a si 15/27-a di a fia-carei lune in numeri cate de 2—3 cole; si va publica: *Novele, poesii, ramanuri, aventuri picante, impressiuni de caletoria, studii sociali, articlii sciintifici* mai alesu din sfera economiei si a higieni de casa, *sciri din lumea mare* cu preferintia acelea, cari interessadia mai de apröpe societatea romanésca, *principia de vietia si notiie de petrecere*. Fia-care numeru va fi bogatu si frumosu ilustratu. Pretiulu de prenumeratiune pe anulu intregu va fi numai 4 fl., pe 1/2 anu 2 fl., pe 1/4 anu 1 fl. v. a. Pentru Romani'a pe anulu intregu 10 franci platibili in bilete de banca ori in timbre postali.

„Preotulu romanu.“

Diuaru bisericescu, scolasticu si literariu.

Va esi regulatu in 1-a si 16-a di (c. n.) a fia-carei lune, in numeri cate de 1¹/₂—2¹/₄ cole si va publica: *Articlii din sfera a totoror sciintieloru teologice, tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali, dar mai alesu rituali, predice* pe domineci, serbatori si la diferite ocaziuni, mai alesu pentru ocaziuni funebrale, precum si *schitia de predici*, si ori ce amenunte aplicabili in predici, *catechese* si alte *invetiaturi pentru poporu, tractate pedagogice, didactice, studii si recenssiuni literarie, sciri* din sfera bisericesca, scolastica si literaria. Pretiulu de prenumeratiune pe anulu intregu va fi 4 fl., pe 1/2 anu 2 fl., pe 1/4 anu 1 fl. Pentru Romani'a pe anulu intregu 10 franci platibili in bilete de banca ori in timbre postali.

„Cartile sateanului romanu.“

Pentru tote trebuintele poporului romanu.

Va esi in fia-care luna cate una carte de 1 pana 1¹/₂ cola; si va publica: *Novele populare, istorie, fabule, poesii, anecdote, proverbi* si alte *amenunte de invetiatura si petrecere, cunoscintie de economia, industri'a, higiena s. a., sciri din lumea mare*, mai alesu acelea cari mai de apröpe atingu pe poporulu nostru. Pretiulu de prenumeratiune pe unu anu intregu va fi numai 1 fl. v. a., pentru Romani'a 2 franci 50 bani platibile in timbre postali.

Tote aceste trei diaria deodata abonate costau pe anulu intregu numai 8 fl. v. a., pentru Romani'a 20 franci.

Acia, cari voru abonä tote trei diuariale seu baremi 2 din ele, voru primü gratis patru portrete frumöse pana celu multu in 1 Maiu 1884; la din contra voru ave dreptulu de a'si pretinde se li se replatesca pretiulu de abonamentu dejä solvit. Afara de aceea abonantii diuarialoru nostre isi potu procura cu pretiulu de jumetate tote scierile aparute in editiunea ori proprietatea nostra.

Numeri de proba se tramitu gratis ori cui.

Colectantii primescu in semnu de gratificatiune totu alu cincelea esemplariu in natura ori in bani.

A se adressa la **Cancelari'a Negrutiu** in Gherl'a (Szamosujvár), unde se mai afla inca de vendiare:

Nu me uitä. Versuri pentru ocaziuni funebrale urmate de iertatiuni, epitafia s. a. Pretiulu 50 cr.

Poesii de V. R. Buticescu. Pretiulu redusu (din 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Dacia scisa de Petru Maioru. Editiunea a trei'a intocmita prin societatea universitara Petru Maioru din Budapest'a. (Numai cateva esemplare). Pretiulu 2 fl.

Poesii de T. V. Pacatianu. Pretiulu 1 fl., editiune de luxu 2 fl.

Calendaria pe anulu 1884. Amiculu poporului cu 50 cr.

Noulu calindariu de casa cu 30 cr. si alte multime de opuri. (188) 3—5

Amiculu poporului

calindariu pe anulu visectu 1884

Anulu XXIV.

Cuprinsulu: Cronologia pe anulu 1884. Pascalia seu semnele cronologice. Serbatorile si alte dile schimbatöre. Cele 12 zodii din calea soarelui. Cele patru anutimpuri. Intuncimi. Regintele anului. Calindariulu iulianu si gregorianu cu serbatorile, dilele numeloru si evangeliile dumineceloru. Sistem'a planetara a soarelui. Calindariulu evreicu dupa stilulu nou. Conspectulu lungimei dilorulu. Calindariu istoricu. Genealogia caseloru domnitöre. Tabela de procente pentru intabulatiuni. Caile ferate ale statului reg-ung. Calindariu postal. Serviculu telegraficu. Mesura de distantia. Tergurile in ordine alfabetica din Transilvani'a, Ungari'a, Banetu si Romani'a. Tabela de interesse. Scara taxeloru de timbru.

Foi pentru invetiatura si petrecere: Omulu, de Carmen Sylva. Ciprianu Porumbescu, cu portretu. Unu soçu de caletoria fiorosu. O aventura curiosa. Din Salisburgi'a, in doue xilografii. Despre politie. Cocosiulu. Poesii. Fericirea din mormentu. Anunciuri.

Pretiulu cu tramiterea francata 50 cr.

Se afla de vendiare la

W. Krafft
in Sibiu.

7

Se angagiédia la momentu unu bunu culegatoriu de litere romanu si doi invetiatori de tipografi'a in
(190) tipografi'a „Aurora“ din Gherl'a.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu**.
Tipariulu lui **W. Krafft**.